

Voordracht herdenking 15 augustus 2012, Indisch Monument

Frédérique Spigt

Een fragment uit het dagboek van mijn moeder:

28 januari 1945

Een dag om nooit te vergeten. Even voor 9 uur (nippontijd) vloog er een 3 motorig vliegtuig boven ons kamp, vrij laag. Plotseling ging er een gejuich op, zo spontaan, zo vol ontroering want het vliegtuig had onder de vleugels het rood-wit-blauw, ook op de romp. Het vloog herhaaldelijk over de kampen en wierp pamfletten uit. Voor het weg ging zagen we een hand zwaaien en later met een zakdoek. Ik kan niet beschrijven hoe we allen huilden en gilden van blijdschap. Eindelijk dan een teken dat dit het begin van het einde is.

Mijn moeder heeft vier jaar met twee kleine kinderen in kamp Banyubiru op Java gezeten. Na de oorlog is er uit haar eerste huwelijk nog een kindje geboren.

Toen hertrouwde zij en zijn mijn broer en ik ter wereld gekomen.

Alle kinderen, zowel uit het eerste als uit het tweede huwelijk, en zelfs mijn vader, zagen mijn moeder als een mooie, stille en vooral mysterieuze vrouw, die wij eigenlijk nooit goed gekend hebben. Wij zagen wel dat er in haar een groot verdriet verscholen zat, dat zij maar moeilijk kon verbergen. De stilte die haar omringde was altijd heel indringend en heeft mij veel geleerd.

Door de tijd heen heb ik steeds beter leren begrijpen hoeveel invloed het kampverleden van mijn moeder op haar leven heeft gehad en daarmee op dat van ons.

Hoe moeilijk het voor haar is geweest om verder te leven met herinneringen aan een tijd die te pijnlijk was om onder woorden te brengen.

Een aantal jaar geleden hebben mijn halfzus, die haar eerste vier jaar in Banyubiru opgroeide, en ik een toneelstuk gemaakt over onze moeder.

De zoektocht die we zijn gegaan, heeft behalve dat we haar iets beter hebben leren kennen, gemaakt dat wij ECHT zussen zijn geworden.

De geschiedenis en de ontberingen van een oorlog hebben ook laten zien, dat slachtoffers elkaars concurrent kunnen worden als het gaat om het leed dat geleden is.

Ik heb gezien dat er wordt gewogen: wie het ergste heeft meegemaakt, welke oorlog, welk volk, welke godsdienst, welk kamp, welk gezin en wie er wel of geen recht van spreken heeft. Het lijkt alsof oorlog nooit meer uit een mens gaat.

Uitsluiting biedt vaak een nieuwe voedingsbodem voor haat en onbegrip maar het is soms onvermijdelijk dat er mensen uitgesloten worden omdat de tijd de wonden maar langzaam heelt. Ik sta hier om met u te DELEN: de oorlog, de vrijheid, de herinnering. En te delen wat in stilte verscholen ligt. Want het is de verscholen pijn die ons bindt.

Ik sta hier namens en dankzij mijn moeder, Lucy Dijkslag en alle anderen met een soortgelijke geschiedenis. Ik heb geprobeerd invulling te geven aan haar gedachten of die van u of uw moeder, vader, broer of zus etc.

Het lied dat ik ga zingen is een lied waarvan ik denk dat Lucy het zelf had kunnen zingen. Het heet Buigen voor de keizer.

Buigen voor de keizer

Buigen voor de keizer
Buigen en een beetje snel
Buigen voor de keizer
Buigen op appèl

Je kunt geen tijd verliezen
De tijd die staat hier stil
Je kunt smachten snakken wensen
En dromen wat je wilt

Buigen voor de keizer
Buigen en een beetje snel
Buigen voor de keizer
Buigen op appèl

Al staan ze op je handen
Of slaan ze met een koppelriem
We zullen buigen maar niet breken
Door dit helse kampregime

Als je lacht dan krijg je klappen
Als je huilt krijg je een trap
Als je hoopt op iets te eten

Krijg je koude stijfselpap
Maar we zullen zegevieren
En het winnen van de dood
Hun schepen zullen zinken
De complete keizersvloot